

İSLAM'DA GÜNLÜK HAYATIN MANEVİ VE AHLAKİ TEMELİ

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillâhi Rabbi'l-âlemîn. Ve's-salâtü ve's-selâmu alâ-seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne. Muhammedinve alâ âl'ihî ve sahbihi ecma'în ve men tebi'ahû bi-ihsanin ilâ-yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü:

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe inne efdale'l-hadîsi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem ennehû kâle:

a. Evden Çıkarken ve Eve Girerken Korunmanın Yolu

إِذَا خَرَجْتَ مِنْ مَنْزِلِكَ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ تَمْنَعَانِكَ
مَخْرَجَ السُّوءِ وَإِذَا دَخَلْتَ إِلَى مَنْزِلِكَ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ
تَمْنَعَانِكَ مَدْخَلَ السُّوءِ

"İzâ haracte min menzilike fe-salli rekateyni, temneânike mahrace's-sûi; Ve izâ dehalte ilâ menzilike fe-salli rekateyni, temneânike medhale's-sûi"

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim.

Allah Teâlâ Hazretleri'nin selamı, rahmeti, huzuru, bereketi cümlenizin üzerine olsun. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin hadîs-i şerîflerinden bir miktarını şu meclisimizde size okuyup anlatacağız.

Bu devirde müslümanların en büyük hastalıklarından birisi Peygamber Efendimiz'in sünnetinden uzak kalmalarıdır. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Hazretleri Kur'an-ı Kerîm kendisine inmiş olan zat-ı celildir. Kur'an-ı Kerîm'e inanıp da Resûlünün sünnetini bir tarafa atmak kadar büyük garâbet, haksızlık, mantıksızlık olamaz. Hem müslümanım der de insan hem de sünnet-i seniyeden uzakta durursa veya sünneti seniyei küçümserse veya hadîs-i şerîfleri bir tarafa koyupta sadece Kur'an-ı Kerîmle amel edeceğim derse hiçbir zaman maksadına ulaşamaz.

Bugün dünyada böyle insanlar çok. Türkiye'de de çok.

Allah Teâlâ Hazretleri bizi Kur'an-ı Kerîm'e ve Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin sünnetine hüsn-i ittibâ şerefiyle şerefyab eylesin.

Âmin.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce evvelen ve hasseten Peygamber Efendimiz'in ruh-u pâki için ve onun âl'inin, ashâbının, etbâının ruhları için, vesair enbiyâ ve mürselinin cümle evliyâullah'ın ve hasseten Peygamber Efendimiz'den, ashâb-ı kirâmından rıdvanullahu Teâlâ aleyhim ecmaîn, bize kadar güzerean eylemiş olan cümle sâdât-ı turuk-u aliyyemizin ruhları için, şu okuduğumuz eser müellifi Gümüşhanevi Hazretleri'nin ruhu için ve bu eserin içindeki hadîs-i şerîflerin bilgilerinin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan bütün âlimlerin ve ravilerin ruhları için. Ve uzaktan yakından şu karlı günde, şu soğukta olsa, soğuğa aldırmadan şu camide toplanmış olan siz kardeşlerimizin de ahirete intikal etmiş olan bütün yakınlarını ve sevdiklerinin ruhları için biz hayatta olan müslümanların da Allah Teâlâ Hazretleri'nin

rızasına uygun ömür sürüp huzuruna sevgili ve verdiği, sevdiği kulların, razı olduğu bir kul olarak çıkmamız için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle geçelim.

Dersin başında okuduğum hadîs-i şerîfte Peygamber efendimiz bize eve çıkmak ve girmenin âdâbıyla ilgili bir hususu tavsiye buyuruyor.

Buyuruyor ki:

İzâ haracte min menzilike Evinden dışarıya çıktığın zaman, *fe-salli rekateyni*, iki rekat namaz kıl da öyle çık. Yani çıkmak üzere olduğun zaman şöyle abdestli olarak iki rekat namaz kıl, öyle dışarıya çık diye tavsiye ediyor peygamber efendimiz. Ve sonra da O'nun izahı sadedinde buyuruyor ki, *temneânike mahrace's-sûi* Bu kıldığın iki rekat namaz, senin kötü bir durumla karşılaşmaktan, kötü bir çıkışla dışarıya çıkmaktan, çıkışının akıbetinin kötü olmasından korur. Kötülüklerden hıfz-ı hi-maye eder. Demek ki insan sabahleyin veya hangi zamanda evinden çıkacaksa böyle, Peygamber Efendimiz'in bu emrini tutarsa, kötülüklerden mahfuz kalacak.

Eve girdiğin zaman da, *Ve izâ dehalte ilâ menzilike*. Evine girdiği zaman da, *fe-salli*

rekateyni yine iki rekat namaz kıl. Bu da senin içeriye girdikten sonra karşılaşabileceğin kötülüklerden, kötü girişten, akıbeti kötüye varan bir girişten hıfz-ı himaye eder diye tavsiye ediyor. Hasen bir hadîs-i şerîf sahihin şartına göre.

Demek ki hem abdestli olmak güzel, hem de böyle iki rekat namaz kılıp çıkmak, iki rekat geldikten sonra namaz kılmak Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi. Biz de inşallah bundan sonra Böyle yapalım.

b. Hac ve Umre Adabı

إِذَا خَرَجْتُمْ فِي حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ فَتَمَتَّعُوا الْكَيْلًا
تَتَكَلَّمُوا وَأَكْرِمُوا الْخُبْزَ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى سَخَّرَ لَهُ
بَرَكَاتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

İzâ haractüm fî haccin ev 'umratin fetemette'û likeylâ tetekellemû, ve ekrimü'l-hubze, fe innellâhe teâlâ sehharâ lehû berakâti's-semâvâti ve'l-erdi.

Bu hadîs-i şerîf de hac ve ümre ile ilgili bir bilgi verip, sonra ekmekle ilgili bir hususu bize hatırlatıyor.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

İzâ haractüm fî haccin ev ‘umratin. Hac veyahut ümre maksadıyla çıktığınız zaman, *fetemette’û*, umreyi yaptıktan sonra ondan sonra ihramdan çıkıp temettü ediniz. Yani o rahatlıktan faydalanınız. O ihramın mahsur-larının şeyinden kendinizi dışarıya çıkartınız diye tavsiye etmiş Peygamber Efendimiz. Şimdi *likeylâ tetekellemû*, cahiliye devri âdetine bağlı kalmamanız için, ona istinad etmiş ol-mamak için.

İzahta deniliyor ki:

Kâne ehlü’l-cahiliyyeti yerevne’l-umreti fî eşküli’l-hacci min efcevi’l-fücûr. Cahiliye devrinde, cahiliye devri arapların hac ayları girdiği zaman, Ramazandan sonra o eşkülü hac geldiği zaman, umre yapılmasını en büyük kötülüklerden birisi olarak görürlermiş. Çok büyük günah telakki ederlermiş. O cahiliye âdetini yıkıyor Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfleriyle. Öyle yapmayın, öyle bir şeyin aslı esası yoktur. Cahiliyet devri âdetine bağlılık yıkılsın, ona dayanma durumu insanların ol-masın diye, siz hac mevsiminde geldiğiniz za-man ihrama girdikten sonra eğer erken gelmişse tabii çok zor olur. İhramın mahzunları var, bağdahu var, onlara uymadığı zaman

cezaları var. İnsanın, hacının uğradığı cezalar var. Kimisi kurban kesmek, kimisi sadaka vermek tarzında.

Onun için umrenizi yapın. Umreyi yaptıktan sonra ihramdan çıkın, tehallül edin. Rahat, rahatınıza bakın. Sonra hac günleri yaklaştığı zaman tekrar ihrama girip haccınızda yaparsınız. Bu cahiliyet kanaatinin önemi yoktur. O şekilde hareket etmeyin, çekinmeyin. Umrenizi yapın demiş oluyor Peygamber Efendimiz.

c. Ekmeğe Hürmet Ve Nimete Saygının Önemi

Onun arkasından da buyurmuş ki; ve *ekrimü'l-hubze*. Ekmeğe de hürmet edin. Ekmeğe ikram edin. Ekmek muhterem bir yiyecektir.

Neden?

Çünkü, onun da izahını yapıyor.

Fe innellâhe teâlâ. Çünkü Allah Teâlâ Hazretleri, *sehhara lehû berakâti's-semâvâti ve'l-erdi* semaların ve yerin bereketini ona mu-sahhar kılmıştır ekmeğin.

Ekmek deyip de geçmeyelim.

Nelerle hazırlanıyor?

Ne kadar zahmetler çekilerek hazırlanıyor?

Adamcağızın birisi hiç haram lokma yemeyeyim, kimsenin hakkı üzerime geçmesin diye tarlayı kendisi sürermiş. Yani hayvana bile sürdürmezmiş. Tohumu kendisi ekermiş. Kendisi biçermiş. Kendisi kuruturmuş. Kendisi dövermiş. Taneyi, samanını ayırırmış. Kendisi el değirmende döndüre döndüre öğütürmüş. Kendisi yoğurup, kendisi pişirip öyle yermiş. Yani hiç kimsenin hakkı geçmesin. Helal olsun lokma diye. Düşünün bir kere, yani biz hemen fırına gidip de bir miktar para verip de bir ekmek alıyoruz ama ne kadar zahmetle o hasıl oluyor ve ne kadar besleyici, ne kadar kıymetli bir gıda. Her şey var içinde, her türlü kıymetli madde, insanı beslemeye yarayan madde var. Allah Teâlâ Hazretleri işte böyle ona semaların, yerin bereketini ihsan eylemiş, ikram eylemiş, onun içine derc eylemiş. Bizde de bu âdet yerleşmiştir. Bizim ecdadımız.

Tabi bu hadîs-i şerîfleri çok iyi bilirlerdi hepsi. Hepsi ezberindeydi ve tatbik ederlerdi hayatlarında. Yere ekmek atmazlar, yere düşmüşse kaldırıp öpüp başına koyup bir

kenara koyarlar. Ve her türlü izzeti ikramı yaparlar.

Şimdi, İslâm'dan uzaklaştığı için insanlar, hele şöyle bir yurtların, devlet dairelerinin arka kapılarından şöyle bir dolaşın bakalım.

Oradaki bidonların içinde neler var?

Tonlarla ekmek, tonlarla yiyecek, gıda ziyan oluyor. Bizim rahmetli profesörle fakülteden çıkıp gidiyoruz, Es'ad gel dedi bana, elimden tuttu, ne gösterecek diye merak ediyorum. Orada bir yurt vardı, götürdü bidonların başına, şu yiyeceklere bak dedi. Bidonları doldurmuşlar, dökmüşler. Ya madem yemeyeceksin, tabağına az al. Madem tabağına konmuş, ye. Bir de bizim İstanbul'da, üniversitede, okurken, üniversitede büyük bir kantini vardı, bunun 5-6 misli büyüklüğünde. Talebeler kuyruğa girer, orada şey yaparlardı. Bir arkadaş anlattı. Birisi gelmiş, sıraya oturmuş. Çatal var, bıçak var, tabak var. Yemekler gelmiş. Önünde ekmek şeyi var. Ekmekten bir miktar koparmış. Çatalı eline almış. Ekmeği böyle, şey gibi, bez gibi çatalı kurulamakta, şey yapmakta kullanmış. Ondan sonra kaşığı almış, onu silmiş filan. Ekmeği yani bir bez parçası yerine,

makamına kullanıyor. Karşısında da bir baba yiğit varmış, gelmiş, başına bir tane patlatmış.

Sen demiş, bunun nasıl meydana geldiğini biliyor musun?

Sen demiş, bunun karneyle verildiği zamanı bilir misin?

Eskiden karneyle verilirdi, gençler bilmezler şimdi. Karneyle verilirdi, böyle pul gibi karneleri muhtardan alırdı ahali, gidecek o karneyi verecek de, evin istihkak-ı adedine göre bir miktar ekmek alacak, öyle yiyecek. Bazı evlerde kavga ederlermiş çoluk çocuk, benim ekmeğimi sen yedin, senin ekmeğini ben yedim falan diye. Ne sıkıntılı devreler geçirdi bu millet.

Şimdi insanlar hiç o durumları düşünmüyorlar, israf. Efendim çayın sonuna kadar içmek ayıpmış. Ayıpmış. Birazcık bırakacaksın dibinde, İlle ziyan olacak yani. Fıkra yazmış, adamcağız müslüman demek ki, lokantada güzelce tabağını sıyırmış. Garson da getirmiş, kurutma kağıdı. Beyim buyur demiş. Al bir de kurula, kurutma kağıdı. Alay ediyor.

Daha ne istiyorsun?

İşte bak içinde hiçbir şey, boş bir şey bırakmıyor. Ekonomide bir ziyan olmuyor, bir

eksiklik olmuyor. İlle bırakacak, tabakta biraz kalacak, atılacak o. O kibarlık. Çok şaşırmış yani insanlar. Bolluktan azıyorlar da kıtlığın durumunu bilmiyorlar. Bilseler Kore'de insanların yağmur yağdığı zaman solucan toplamaya çıktığını, gıda yok, solucan toplamaya çıktığını bilseler, o zaman akılları başlarına gelir. Ya Habeşistan'da, Eritre'de, Afrika'nın diğer yerlerinde açlıktan insanların, hayvanların böyle kemiklerinin sayılacak hale geldiğini. O zaman bu hadîs-i şerîfin manasını daha iyi kavrarlar.

d. Hurma Ve Mahsulde Denge

إِذَا خَرَصْتُمْ فَجُدُّوا وَدَعُّوا الثُّلُثَ فَإِنْ لَمْ تَدَعُّوا
الثُّلُثَ فَدَعُّوا الرُّبْعَ

İzâ harastüm fe cüddû, vede'u's-sülüse, fe in lem tede'u's-sülüse fedeu'r-rubü'a.

Bu hadîs-i şerîf de pek çok kaynaklarda nakledilmiş, gelmiş bize. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin hurma mahsulüyle ilgili bir tavsiyesini bize bildiriyor. İzâ harastüm, hurmayı dalında bıraktığınız zaman. Şimdi hurmalar kocaman salkımlar şeklinde olur. Böyle bir sapın üzerinde büyük salkımlar şeklinde olur. Ve ilk önce cinsine göre sert olur, buruk olur tadı. Bizim şu

Trabzon hurmasının tadı gibi. Biraz böyle bir acayip tadı olur. Sonra bir ucundan yavaş yavaş bizim bildiğimiz şekle gelmeye başlar.

Yani şu bizim yediğimiz hurma gibi o renge bürünür ve çürük gibi yani biraz, o hale gelir. Öbür tarafına tamamen intikal eder. Ondan sonra dalı üzerinde kurur o haliyle. O yarısı olmuş, yarısı şey hali bir başka tatlıdır. Tam olgunlaştığı zaman bir başka tatlıdır. Şimdi bu mahsülün dalı üzerinde tutulurmuş, tutulmasını emredermiş Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhisselam* hazretleri. Zekât için memurlar geldiği zaman oradan kesilir, işte tamam hurma mahsulü şu kadar, şu kadarı zekâta ayrılacak diye hesabı o tarzda yapılır imiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki hurmaları öyle dalında bıraktığınız zaman, bunu keseceğinizde üçte birini bırakın. Üçte birini bırakın, ondan sonrasını kopartın. Eğer üçte birini bırakamıyorsanız dörtte birini bırakın. Hatta bir rivayet daha var burada. Peygamber Efendimiz ile Hayber ahalisi arasında bir anlaşmaya göre mahsulün yarısını Peygamber Efendimiz'e vermek üzere yapılmış anlaşması. Hayber ahalisinin.

Şimdi Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz kibarlığından ve zerafetinden dolayı 3'te birini veya 4'te birini bıraktırmış da geriye kalanı kestikleri zaman onun yarısını almış. Yani %100 hepsini aşağıya indirip de yarısını almıyor, üçte birini onlara yine bir ikram olarak geride bırakıp, yemeleri için yani ağaçların üzerinde bir pay bırakıp, o tarzda onlara bir çeşit ikram ile bölüşürmüş. Yani alsa onun da bir miktarını alacak. Yani mahsulün üçte biri kalıyorsa, demek ki mahsulün altıda bir miktarını daha ikram etmiş oluyor demek ki. Dörtte birini bırakıyorsa sekizde bir miktarını daha ikram etmiş oluyor demek ki. Her şeyi zaten ikram ve karşı tarafın hiç gözünün kalmayacağı, hiç haksızlık duygusu içine düşmeyeceği tarzda böyle güzel bir halde yapılmıştır Efendimiz'in her fiili hoş.

e. İlimi Ehliyle Paylaşmak

إِذَا خَصَّ الْعَالِمُ بِالْعِلْمِ طَائِفَةً دُونَ طَائِفَةٍ لَمْ يَنْتَفِعْ
بِهِ الْعَالِمُ وَالْمُتَعَلِّمُ

İzâ hassa'l-âlimü bi'l-ilmi tâifeten dûne tâifetin, lem yentefi' bihi'l-âlimü ve'l-müte'allimü.

Bu hadîs-i şerîfte, ilim öğrenmek ve öğretmekle ilgili bir hadîs-i şerîf. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki:

Âlim olan kimse, yanında bilgi olan bir mesele hakkında bilgi sahibi olan âlim olan kimse, öğreten kimse, öğretmen olan kimse, ilmi bir gruba öğretip de öteki gruptan esirgerse, sana, sana, sana, sana gel öğreteyim, sana, sana, sana yok gibi bir gruba öğretip de başka bir grubu engellerse, bu ilimden ne âlim faydalanır, ne müteallim faydalanır, ne öğreten faydalanır, ne öğrenen faydalanır diyor Peygamber Efendimiz. Buradan anlaşılıyor ki o zaman manevi bereketi kalmıyor. İlmi, ilmi erbabından esirgemek büyük günahmış.

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfin de buyurmuş ki; Ehlinden ilmi esirgemeyin, okumak istiyorsa, hevesi varsa men etmeyin, esirgemeyin, zulmetmiş olursunuz ona. Bir çeşit zulüm. Zulümün çeşitleri var. Tabi adamın gelip kafasını ezersin zulm olur, malını alırsın zulm olur da, bir çeşit zulüm de ilmi vermezsin ona, o da bir çeşit zulüm olur. Ama bu hadîs-i şerîfin devamında da buyuruyor ki, naehle de ilim öğretmeyin. Bu sefer ilme zulmetmiş olursunuz. Yani ehil değil adam.

Nereden biliyorsun?

Biliyorum ki bu öğrendiği ilmi alacak, dünya devşirmek için kullanacak. Yani ahiret ilmini dünyalık devşirmek için kullanacak. Veyahut ben o ilmi öğreteceğim, gidecek başkalarına zarar verecek. Veyahut o adam hain, casus, ben ona öğreteceğim, gidecek müslümanlara zarar verecek. O zaman da onu öğretmemek lazım. Yani daha ehile ilim verilse ilme zulmetmiş olursun. Yazık. Hani bir nazenin kızcağızı kaba saba bir insana vermiş gibi. Durmayacak, hayatı boyunca onu üzecek gibi. Ama ehil olduğu bilindiği halde insanlardan ilim esirgenirse Allah Teâlâ Hazretleri böyle bir âlimin ve ondan ilim öğrenen öteki kimselerin hepsini manevi zevkten, faydadan ve hayırdan mahrum kılıyor. Açık olacak. Bizim öğretme usulümüz biraz daha başkadır. Geçen gün elime bir eğitim mecmuası verdiler. Aileyi ve çocuğu eğitmekle ilgili ihtisas yazıları, doçentler, profesörler tarafından hazırlanmış yazılar çıkıyor içinde. Onları ihtiva eden bir mecmua verdiler. Ben de yol boyunca İstanbul'dan geliyordum. Onları baştan sona okudum. Orada diyor ki, bu devirde şu bizim zamanımızda ilmi iyi ayarlayamıyoruz. İlmi bir

standarta göre ayarlıyoruz. Kaliteli insanlar, kaliteli zekalar, yüksek dereceli zeki olan çocuklar tembelliğe alışıyor. Aşağıdaki sınıfa ayarlıyorduk diyor. Yani uygun olmuyor bu tarzda yapmak.

Şimdi eskiler nasıl yaparmış?

Bu işi eskiler nasıl halledermiş?

Eskiler, şu benim şu hadîs-i şerîfleri size böyle okuduğum gibi camilerin köşelerinde veya caminin civarında yapılmış olan medreselerde ilim öğretilirmiş. Herkes dinlermiş. Dinleyen kimselerden kabiliyeti olan, bu kitapta imtihan verebilen kimseye icazet verirmiş hoca. Tamam, o ilmi, o kitabı biliyor. Eh, imtihanı başaramazsa devam ede dursun. Başaran, ötekisi yüzünden yolda kalmıyor, takılıp kalmıyor. Böylece Osmanlıların içinde büyük dahiler yetişmiş. Yani eğitim sistemi dahi yetiştirmeye, yüksek zekaları, büyük âlimleri yetiştirmeye elverişli bir sistem. Çünkü takılmıyor, ayağına çelme vurulmuyor. Ne mecbuiyeti var sınıftaki öteki tembel gabi'nin yüzünden o dersi dinlesin dursun. Çocuk zeki, leb demeden anlıyor leblebiyi. O yürüyüp geçsin başka ilmi öğrensin. Bu kitaptan geçsin, öteki kitaba geçsin. Bu ilmi bitirsin, öteki ilme

geçsin. Madem yapabiliyor. Eskiden öyle bir sistem varmış. Şimdi kötüye göre ayarlanmış bir sistem var. Süper zekaları törpülüyoruz. Yani normalin altına indiriyoruz. Demek ki böyle açık olacak. İlmi kimseden ret etmeyeceğiz. Herkes istifade edebilecek. Peygamber Efendimiz böyle emrediyor bize.

f. Evlenme Niyeti ve Tesettür

إِذَا خَظَبَ أَحَدُكُمُ الْمَرْأَةَ، فَإِنْ اسْتَطَاعَ أَنْ يَنْظُرَ
مِنْهَا إِلَى مَا يَدْعُوهُ إِلَى نِكَاحِهَا فَلْيَفْعَلْ

İzâ hatabe ehadükümü'l-mer'ete, fe ini'stetâ'a en yenzürâ minhâ ilâ mâ yed'ûhü ilâ nikâhihâ, fe'l-yef'al.

Bu hadîs-i şerîfte evlenmek üzere olan bir insanın davranışları nasıl olacak?

Neye müsaade ediliyor bunun hakkında?

Bu hususta bir açıklama getiriyor bize.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

İzâ hatabe ehadükümü'l-mer'ete. Sizden biriniz bir bir kadını istemeye niyetlendi mi?

Yani *hatabe* demek, burada bir kadının nikahına talip olmak. Kadın istemek. Yani evlenmek istemek onunla. Böyle bir kadına biriniz evlenmeye niyetlendiği zaman.

Fe ini'stetâ'a en yenzürâ minhâ ilâ mâ yed'ûhü ilâ nikâhihâ. Kendisinin onu nikahlamasına sebep olacak bir tarafına bakmasına gücü yeterse bakabilir, baksın. Mesela yüzüne bakabilir. Mesela eline bakabilir. Mesela saçına dair soru sorabilir diye aşağıda da gelecek şimdi. Ellerine bakabilir. Böylece ha tamam bu benim istediğim gibiymiş diye almasına yol açacak, sebep olacak, bir bakışa, bakışın dinen mahzuru olmadığını alamet bu. Niye baktın bu elalemin kızına?

Nikahlanmak istiyorum, onun için baktım yani. Demek ki bir müsaade var. Demek ki yüz görümlüğü veyahut bir kız görmeye gitmekte ve kızın da ona çıkmasında bu hadîs-i şerîfe göre usule aykırı bir durum yok. Olabilir. Dinen yanlış bir şey değil. Peygamber Efendimiz böyle bir kimse, böyle yapabilirse, bakabilirse baksın mahsuru yoktur demiş oluyor.

إِذَا خَظَبَ أَحَدُكُمُ الْمَرْأَةَ فَلْيَسْأَلْ عَنْ شَعْرِهَا كَمَا
يَسْأَلُ عَنْ جَمَالِهَا فَإِنَّ الشَّعْرَ أَحَدُ الْجَمَالَيْنِ

İzâ hatabe ehadükümü'l-mer'ete, fe'l-yes'el an şe'arihâ, kemâ yes'elü an cemâlihâ, fe inne's-şe'ra ehadü'l-cemâleyni.

Bu hadîs-i şerîfte yine öyle bir kızla evlenmek veya kadın yani birisiyle bir hanım ile evlenmek meselesine dair.

Diyor ki Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfte de, ikinci hadîs-i şerîfte de; Sizden biriniz bir kadına talip olduğu zaman, onu istediği zaman onun saçını sorsun.

Saçı ne renkli?

Sarışın mı?

Uzun mu?

Nasıl?

Falan diye. Yani saçıyla ilgili bir şey sorabilir. *Kemâ yes'elü an cemâlihâ*. Güzelliğinden sormaya hakkı olduğu gibi saçını da sorabilir.

Nasıl?

Güzel bir kadın mı?

Boyu nasıl?

Falan gibi. Sorabildiği gibi saçını da sorabilir diyor, arkasından da şu cümle bak çok önemli. *Fe inne's-şe'ra*. Çünkü saç, *ehadü'l-cemâleyni*. İki güzellikten bir tanesidir.

Öteki güzellik ne?

Birisi saç, ötekisi de kaş, kirpik. Yani onlarda bir çeşit kıl ya, yüzünde başında bitmiş olan. Yani kaşı, kirpiği de bir güzellik, saçta bir güzellik. Hocam bu cümlelerin önemi ne acep?

diyecek olursanız, ha bu cümlemin önemi saç ziynettir, binâenaleyh örtülmesi gerekir kaidesine bizi götürmesinden. Kadınlar saçlarını örtücek mi, örtmeyecek mi?

Âyet-i kerîme var.

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا
وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ

Ve kul li'l-mü'minâti yeğdudne min ebsârihinne ve yehfezne fürûcehünne ve lâ yübdîne zînetehünne illâ mâ zahera minhâ ve'l-yedribne bi humûruhinne alâ cüyûbihinne. (Nûr Suresi 31. Ayet)

Şöyle çarşaflarını, örtülerini başlarından omuzlarını örtücek şekilde üzerlerine alsınlar, müslüman kadınlara söyleyin âyet-i kerîme'de var. Demek ki kadınlar saçlarını örtecek, saçlarını göstermeyecek. Demek ki başörtmek, başörtüsü, saç örtmek, saç kapatmak.

وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ

Ve lâ yübdîne zînetehünne. (Nûr Suresi 31. Ayet)

Ziynetlerini sakın başkalarına göstermesinler âyet-i kerîmesine uygun olarak müslüman'ın dininin bir gereği. O halde bir müslüman böyle başını örtüyorsa, saçını kapatıyorsa dininin gereğini yapıyor.

O halde ona başını aç demek doğru değil. Çünkü dindarlıktır. İnsanın vicdani kanaatidir, imanı ile ilgili bir husustur. Vicdan hürriyetine, din hürriyetine, ibadet hürriyetine ait bir şeydir. Başını aç demek doğru olmaz. E diyorlar. Diyorlarsa bir hukuka tecavüz var, insan hakkını aramalı.

Ben bak hadîs-i şerîfleri okuyorum, âyet-i kerîmeleri okuyorum, burada böyle diyor, ben dindar olduğum için örtüyorum. Diyorlarmış ki efendim bu bir partinin gösteri şeyi. Efendim her çeşit parti de insan gösterebilirim ben size baş örtülü. Çıkın şöyle, başörtülü insanların çeşitlerinin şeylerini sorun, partiler ne?

Kimisi o partidendir, kimisi bu partiden. Parti şeyi değil. Efendim belli bir şekil kullanmak suretiyle zümrecilik yapıyorlar. Peki şeklini ben şey yapmayacağım, rengini de sana bırakıyorum, şeklini de sana bırakıyorum, buyur sen istediğin renk ve şekli bana söyle ama ben başımı örteyim yine. Senin dediğin

olsun tamam, anlaştık. Madem öyle ben mavi örtünce bir filanca grup oluyormuşum, kırmızı örtünce falanca grup oluyormuşum, vazgeçtim. Grup olmasın, birlik beraberlik olsun, sen buyur söyle, hangi renk istiyorsan ben onu örteyim. Ama örtücem dinimin icabı. Örtmem lazım, açmak olmaz. Sorduk çeşit çeşit hocalara, kendimiz fıkıhta müftü gibi selahiyetli olmadığımız için sordum. Hiç kimse dediler ki; Allah Teâlâ Hazretleri bir şey söylesin de öteki insan onu kaldırsın. Beşer kaldırabilir mi Allah'ın ahkâmını?

Mevrid-i nasta ictihada mesağ yoktur. Açık bir hüküm olan bir dini meselede insanların söyleme selahiyeti yoktur. Yoktur. Çünkü Allah öyle buyurmuş, efendim Allah öyle buyurmuş ama ben böyle buyuruyorum demeye insanın hakkı yoktur.

Sen kim oluyorsun?

Sen Allah'ın aciz naciz bir kulusun. Allah Teâlâ Hazretleri'nin buyruğunu tutmakla vazifelisin. Benim kanaatim öyle. Kanaat filan olmaz. Kanaat filan olmaz. Şimdi buradan bir şey daha çıkıyor. Dersin başında da ona birazcık temas ettim.

g. Hadîs-i Şerîfin İslâm'daki Önemi

Hadîs-i şerîfler hazinedir. Hazinedir. Bizim dinimizin hazinesi hadîs-i şerîflerdir. Hadîs-i şerîfler olmayaydı biz ne Kur'an-ı Kerim'i anlardık, ne fıkıh ilmi gelişirdi, ne tefsir ilmi gelişirdi, ne daha başka ilimler gelişirdi, ne tarih olurdu, ne coğrafya olurdu, hiçbir şey olmazdı. İslâm ilimlerinin temeli hadîs-i şerîftir.

Bunu neden söylüyorsun dersiniz, demiş ki birisi İngilizce Kur'an-ı Kerîm tercümesini açmış, bak demiş işte burada saç bahsedilmiyor Kur'an-ı Kerim'de demiş. Saç bahsedilmiyor. Binâenaleyh saç bahsedilmediğine göre başını açabilir demek isteyecek yani. Oraya getirmek istiyor. Kur'an-ı Kerîm anayasa gibidir. Herkes onun inceliklerini anlayamaz.

En iyi kim anlar?

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri anlar ve böyle anlatır işte. Böyle hadîs-i şerîflerle güzelce anlatır. En iyi o anlar. On dan sonra da yine dinde fakih olanlar anlar, öyle İngilizce tercümeyle, dinin ahkâmı asırlar boyu müslümanların tatbik ettikleri şey yanlış der, İngilizce tercümesine bakıpta sen mi doğrusunu iyice anlayacaksın?

Hiç olacak şey mi?

1400 sene hiç akıllı insan geçmemiş mi şu İslâm alemi içinden?

Hiç âlim geçmemiş mi?

Deryalar geçmiş, ummanlar geçmiş. Öyle büyük âlimler geçmiş ki. Bak Mevlana'yı tanıyoruz ya biraz herkes hayran. Doğuda, batıda herkes hayran. Öyle büyük âlimler geçmiş, dahiler geçmiş, zamanının bütün ilimlerini yutmuşlar. Sinüsü hesaplamışlar, kosinüsü hesaplamışlar, meridyenin, paralelin boylarını ölçmüşler, gökyüzünü, yıldızları vesaireleri tasnif etmişler, gruplara sokmuşlar, dünyanın yuvarlaklığını ispat etmişler. Yani eski âlimleri hiç kimsenin yabana atma hakkı yok.

Amerikalı birisi müslüman olmuş da diyor ki, siz çok büyük âlimler yetiştirmişsiniz diyor. Ben diyor İmam Şâtıbî'yi okuyorum diyor, şimdi hayranım diyor. Elin Amerikalısı müslüman oluyor bizim âlimlerimizin dehasını anlıyor. Dahi olduğunu anlıyor. Çünkü İmam Şâtıbî'yi okuyor da, biz de böyle saçma saçma şeylerle meşgul oluyoruz. Manası anlaşılmayan bir şeyin inceliklerini öğretiyor.

Onun için hadîs-i şerîf bizim sımsıkı sarılacağımız şeydir. Eğer biz hadîs-i şerîf'ten koparsak yandık. Bunu Avrupalı çok güzel bildiği için çeşit çeşit batıl fırkalar sokuyor içimize. Batıl cereyanlar sokuyor, hadîs-i şerîfi atmaya çalışıyorlar ortadan. Hadîs-i Şerîf'i kaldırmaya çalışıyorlar.

Çünkü hadîs-i şerîf'i kaldırdı mı, müslüman Kur'an'ın manasını iyi anlayamayacak, onu kandıracak o zaman. İsteddiği gibi kandıracak. Hadîs-i şerîfler sımsıkı bağlıyor, ondan sıkılıyor kâfir. Bağladığı için kendisini sıkılıyor, hadîs-i şerîfe hücum ediyor. Biz de ne yapacağız?

Biz de hadîs-i şerîf'e sımsıkı sarılacağız. O kâfir, o hücum edebilir. Onun yeri cehennem, biz cenneti istiyoruz. Biz Allah'ın rızasını istiyoruz. Onun için hadîs-i şerîflere sımsıkı sarılacaksınız.

h. Ahiret Hayatında Müminlerin Durumu

إِذَا أُخْلِصَ الْمُؤْمِنُونَ مِنَ النَّارِ، حُبِسُوا بِقَنْطَرَةٍ
بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَيَتَقَاصُونَ مَظَالِمَ كَانَتْ بَيْنَهُمْ
فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِذَا نُقُوا وَهَذَّبُوا أُذُنَ لَهُمْ بِدُخُولِ
الْجَنَّةِ. فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَأَحَدُهُمْ بِمَسْكَنِهِ
فِي الْجَنَّةِ أَدَلُّ مِنْهُ بِمَسْكَنِهِ فِي الدُّنْيَا

*İzâ ühlisa'l-mü'minûne mine'n-nâri,
hubisû bi kantaratin beyne'l-cenneti ve'n-
nâri, fe yetekâssûne mezâlime kânet
beynehüm fi'dünyâ, hattâ izâ nükkû ve
hüzzibû, üzine lehüm bi dühûli'l-cenneti, fe
ve'llezî nefsi Muhammedin bi yedihî, le
ehadühüm bi meskenihî fi'l-cenneti edellü
minhü bi meskenihî fi'd-dünyâ.*

Bu hadîs-i şerîfte insanlar bu dünya hayatından göçüp mahşer olduktan, hesap görüldükten sonra ne olacak onu anlatıyor.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

İzâ halesa'l-mü'minûne mine'n-nâri.
Müslümanlar, mümin kullar cehennemden kurtarıldıkları zaman, halas buldukları zaman, oh elhamdülillah cehennemden necat buldu,

cehenneme düşmedi, cehennemde azaplanmaktan paçayı kurtardı, geçti bu tarafa. *Hubisû*. Hapsolunurlar, *bi kantaratin beyne'l-cenneti ve'n-nâri*, cehennem ile cennet arasındaki köprüde durdurulurlar, hapsolunurlar. Cehennemden geçti ama daha cennete girmedi. Cehennemlik olmadıkları anlaşıldı, o köprünün üzerinde hapsolunurlar, tutulurlar. Allah Allah, neden tutuluyorlar acaba?

Şimdi okuyalım.

Fe yetekassûne mezâlime kânet beynehüm fi'dünyâ. Dünyada birbirlerine yapmış oldukları zulümleri, haksızlıkları, gadirleri birbirlerine kisasını vermek için. Kisas olunacak, kisas. Sen ona bir zulüm ettin, onu üzdün. Sen ona şöyle yaptın, böyle yaptın. O sana şöyle yaptı, böyle yaptı. Bunların hepsi hesaba girecek. Bunların hepsi temizlenecek. O temizlenme yapılması için, kisas olması için, boynuzlu koyundan boynuzsuz koyun hakkını alacak diye söylerdi bizim büyüklerimiz, analarımızın, Allah rahmet eylesin cümlesine. Orada aralarındaki haksızlıkların da bir hesabı görülecek. Alacaklar, verecekler, affedecekler veyahut o onun sevabından alacak, o ona biraz sevap verecek, kusuren arayı düzeltmek için.

Bu iş hallolduktan sonra, *hattâ izâ nûkkû*, nihayet temizlenecekler. Temizlenecekler. Artık üzerlerinde ne kul haklı, ne zulüm, ne haksızlık, ne gadir bir şey kalmayacak.

Ve hüzzibû. Günahların hepsinden temizlenip bir şey yapacaklar, temizlenecekler, pak olacaklar. Böyle olduktan sonra, *üzine lehüm bi dühûli'l-cenneti*. O zaman, hadi bakalım cennete girin diye izin verilecek kendilerine. Aralarındaki kul hakları hususunda da kısas olup bittikten sonra cennete girmelerine izin verilecek. Sonra ne yapar insan?

Peygamber Efendimiz yemin ediyor, buyuruyor ki:

Fe ve'llezî nefsü Muhammedin bi yedihî. Şu Muhammedin canı elinde olan Allah'a yemin olsun ki. Nefis, ruh demek yani. Şu Muhammed'in ruhu, nefsi, canı, ruhu, kudreti elinde olan Allah'a yemin olsun ki, nasıl kudreti elinde?

Dilerse yaşatır, dilerse öldürür. Dilerse alır, dilerse verir. Ne dilerse öyle yapar. Mülkünde hak tasarruf eder. *Keyfe ma yeşa*, isterse keyfi yok eder, isterse var eder. Bu

mülk Allah'ın, ne isterse öyle yapar. İsterse yok eder, isterse var eder. İster diriltir, ister öldürür. Hüküm onun, şu Muhammed'in nefsi elinde olan zat-ı celile, Allah Teâlâ Hazretlerine and olsun ki, onlardan birisi cennetteki yerini hemen dosdoğru hiç şaşırmadan şıp diye bulur. Gayet kolaylıkla bulur cennetteki yerini. Bir mesken idi bir dünya, dünyadaki evini bulduğundan daha kolay bulur. Haklar verildi, alındı. Artık koşuşacaklar, hani mektepten azat olan çocuklar gibi çantalar elinde, karneler alındı, sınıfı geçmişler, teşekkürleri almışlar, koşuştukları gibi. Herkes evini bulur, hiç şaşırılmazlar. Neden öyle olunacak? Nasıl bulacaklar? Daha önce girmediler cennete. Nereden bilecekler cennetteki meskenlerini? Sabah akşam kabirden onlara gösterecek de ondan. Sabah akşam kabirde cennetteki yerlerini düşünün düşünün göre göre ezberleyecekler. Hiç tereddüt yok, bir şey yok. Hani kabire girer girdiğin zaman insan, Allah Teâlâ Hazretleri'nin kabri mümin ise o kimseye cennet bahçelerinden bir bahçe yapacak, kâfir ise veyahut günahkâr ise cehennem çukurlarından bir çukur olacak diye her işi yapar ya.

الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفْرِ النَّارِ

*el-kabru ravdatün min riyâdi'l-cennti ev
hufratün min huferi'n-nîrâni.*

İşte kabirdeyken daha gösterecek Allah Teâlâ cennetteki yerini. Onun için hiç şey yapmadan yerlerini bulup meskenlerine gidecekler. Allah Teâlâ Hazretleri bizi başkalarına haksızlık, gadir, zulüm yapmayan kullarından eylesin. Kul hakkı yemeyen kişilerden eylesin. Böyle hesapsız Cennet-i Teâlâ'ya gidip meskenlerimizi böyle bunun gibi bulan kimselerden eylesin.

i. Besmele Okumanın Önemi

إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ، فَذَكَرَ اسْمَ اللَّهِ تَعَالَى حِينَ
يَدْخُلُ وَحِينَ يَطْعَمُ قَالَ الشَّيْطَانُ: لَا مَبِيتَ لَكُمْ وَلَا
عِشَاءَ هَاهُنَا وَإِنْ دَخَلَ فَلَمْ يَذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ عِنْدَ
دُخُولِهِ قَالَ الشَّيْطَانُ: أَذْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ وَالْعِشَاءَ

*İzâ dehale'r-racülü beytehû, fe ze-
kera'sme'llâhi teâlâ hîne yedhulü ve hîne
yet'amü, kâle's-şeytânü: Lâ mebîte leküm ve
lâ aşâe hâhünâ, ve in dehale fe lem*

yezkûri'sme'llâhi 'inde dühûlihî, kâle's-şey-tânü: Edraktümü'l-mebîte ve'l-aşâe.

Bir insanın sabah bir evinden nasıl çıkacağını, nasıl gireceğini bir hadîs-i şerîfte öğrenmiştik.

Nasıl çıkacaktı?

İki rekat namaz kılıp çıkacaktı.

Nasıl girecektik?

Gelince iki rekat namaz kılıverecek Burada da yine bir eve giriş çıkışla ilgili, girişle ilgili bir hususi Peygamber Efendimiz bildiriyor bize.

İzâ dehale'r-racülü beytehû. Adam evine girdiği zaman, peki burada adam demiş, racül demiş, kadın girse kadın da öyledir, çocuk girse çocuk da öyledir. Burada galebet suretiyle adam demiş, biz öyle deriz ya herhangi bir kişi manasına.

Birisi yani evine girdiği zaman, *fe ze-kera'sme'llâhi teâlâ hîne yedhulü ve hîne yet'amü.*

Eve girdiği zaman, Allah'ın adını anarsa ve yemek yerken Allah'ın adını anarsa, nasıl anar?

Bismillâhirrahmânirrahîm der, girer içeriye, Allah'ı anarak.

Nasıl yemek yer?

Bismillâhirrahmânirrahîm deyip yemeğini öyle yer.

Böyle yaparsa, *kâle's-şeytânü*. Şeytan der ki, *Lâ mebîte leküm ve lâ aşâe*. Size burada geceleme imkanı da yok, akşam yemeği imkanı da yok.

Kime der?

Kendi ananesine. Öteki şeytanlara, öteki şeytanlara, o grup grup şeytanlara der ki burada hiç durmayın, size burada iş yok, ne burada geceleleyebilirsiniz ne de bir gıda yiyebilirsiniz.

O gıda yemek nasıl oluyor?

Eğer bir insan yemek yerken Allah'ın adını anmazsa şeytan o gıdasına ortak oluyor. Hatta birisi yemeğe başlamış Peygamber Efendimiz'in huzurunda yemek yemiş. Yarısın da aklına gelmiş. *Bismillâhirrahmânirrahîm* diye Allah'ın adını anmış. O zaman Resûlullah Efendimiz gülmüş, tebessüm buyurmuş. Demişler ki ya Resûlullah tebessüm buyurdunuz.

Neden?

Demiş ki bu besmeleyi çekmeden yemeğe başladı. Şeytan ortak oldu buna. Şimdi besmeleyi çekince mahrum kaldı. O bakımdan ona gülüyorum demiş.

Demek ki insan Besmele'yi çektiği zaman şeytan yemeğinden yiyemiyor. Besmele ile evine girdiği zaman orada şeytan bulunamıyor, kalamıyor o gece.

Bu ne demektir?

O evde günah olmayacak, hır gür olmayacak, huzursuzluk olmayacak demek. Bak huzurun manevi tedbiri. Huzursuzluk neden oluyor?

Niye çocuklar birbiriyle kavga ediyor?

Niye karı koca birbiriyle çekişiyor, gürültü patırtı oluyor?

Şeytan var, şeytan arayı kızıştırıyor, kavga ettiriyor. Şeytan avanesini toplarmışsa sabahleyin, hepsini vazifeli gönderirmiş. Akşam döndükleri zaman da sorarmış sen ne yaptın, sen ne yaptın, sen ne yaptın?

Her birisi yaptırdıkları günahları sayarlarmış da en çok karı kocanın arasını bozanı aferin diye taltif edermiş. Karı kocanın arası bozulması çok büyük bir başarı oluyor şeytanlar için. Onun için şeytana fırsat vermemek üzere evimize girerken Allah'ın adını ana ana girelim, yemeğe yerken Allah'ın adını ana ana yiyelim inşaallah. Mebît gecelemek demek, aşâe kelimesi de akşam yemeği demek. İşâe olursa

esreli, yatsı namazı manasına gelir, aşâe olunca bizim akşam yediğimiz yemek aşıyye olur. O akşam vaktinde yenilen yemeğe aşâe derler.

j. Allah'ın Cennetteki İkramları

إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: هَلْ
تَشْتَهُونَ شَيْئًا فَأَزِيدُكُمْ؟ فَيَقُولُونَ: رَبَّنَا وَمَا فَوْقَ مَا
أَعْطَيْتَنَا؟ فَيَقُولُ: رِضْوَانِي أَكْبَرُ

İzâ dehale ehlü'l-cenneti'l-cennete yekûlü'llâhü azze ve celle: Hel teştehûne şey'en fe ezîdeküm? Fe yekûlûne: Rabbenâ ve mâ fevka mâ e'taytenâ? Fe yekûlü: Ridvânî ekberu.

Bu hadîs-i şerîf de cennet ehlinde bahsedilen bir hadîs-i şerîf. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Enes İbni Mâlik radiyallahu an-hın naklettiğine göre buyurmuş ki:

Cennet ehli, cennete girdiği zaman, cennetlikler cennete girdiği zaman Allah Teâlâ Hazretleri onlara buyurur ki, bir arzunuz var mı?

Canınız bir şey istiyor mu?

Birşeye iştaha duyuyor musunuz?

Bir isteğiniz var mı?

Size onu da ihsan edip, ihsanımı ziyade edeyim, istediğinizi vereyim diye sorar kullarına. Kullar memnun, cennete girmişler, her türlü nimetler var. Diledikleri, diledikleri anda ellerine geçiyor. Gözlerinin görmediği, kulaklarının işitmediği, kimse hatırına hayaline gelmedik nimetler içinde. Tabi, bu sual karşısında bak diyeceklermiş ki,

Rabbenâ ve mâ fevka mâ e'taytenâ?

Bize verdiğinden daha yüksek bundan başka ne olabilir?

Her şeyi vermişsin Yâ Rabbi! Hiçbir ihtiyaç hissetmiyoruz.

Yani ne olabilir ki?

Diye şaşıracaklar İhtiyaç duymayacaklar yani. Bir mahrumiyet duymayacaklar.

لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا

Lâ yeravne fîhâ şemsen ve lâ zemherîrâ.

(İnsan Suresi 13. Ayet)

Şiddetli soğuk yok, fazla güneş yok, her türlü lütuf var, kerem var, nimet var, meyveler var, mülkler var, hizmetçiler var. Şaşıracaklar.

Bunun üzerinden buyuracak ki Allah Teâlâ hazretleri *Fe yekûlû: Ridvânî ekberu.* Ey kullarım benim rıdvânım, benim hoşnutluğum,

razılığım, o en büyük olan nimettir buyuracak ki Allah Teâlâ Hazretleri'nin cennet içinde en büyük nimeti Rıdvan-ı ekberine kullarını eriştirmesidir.

Allah Teâlâ Hazretleri'nin cümlemizi marifet ehli, muhabbet ehli eyleyip rıdvân-ı ekberine vasıl eylesin. Rıdvân tabi aslında razı olmak kökünden geliyor ama, herhalde cennette onun da bir başka tariflere sığmayan başka güzellikleri var.

k. Cennet ve Kul Hakları

إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ، وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ نَادَى
مُنَادٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ: يَا أَهْلَ الْمَظَالِمِ تَتَارَكُوا
مَظَالِمَكُمْ وَادْخُلُوا الْجَنَّةَ

İzâ de hale ehlü'l-cenneti'l-cennete, ve ehlü'n-nâri'n-nâra, nâdâ münâdin min tehti'l-arşı: Yâ ehle'l-mezâlimi, tetârakû mezâlime-küm, ve'dhulü'l-cennete.

Bu yukarıdaki hadîs-i şerîfin manasına değiniyor. Cennet ehli cennete, cehennem ehli cehenneme girdikten sonra arş-ı â'la'nın altından bir münadi, yani bir melek seslenir.

Ey birbirlerine haksızlık gadretmiş olanlar!
Ey birbirlerine hukuku geçmiş olanlar!

Birbirlerinize olan bu şeyleri terk edin!

Bırakın birbirlerinize olan bu haksızlıkları, affettirin!

Ve'dhulü'l-cennete. Ve cennete girin diyecek. Allah Teâlâ Hazretleri'nin emriyle öyle bir melek seslenecek.

Demek ki insanlar cennete, cehenneme ayrıldıktan sonra bir de kul hakları meselesi var. Kul hakları meselesi var. Allah Teâlâ Hazretleri onları bu hadîs-i şerîften sezilen yani bunları da tekrar bağışlattırıp onları cennete öyle sokuyor. Önceki hadîs-i şerîfte de kısas olacak. Yani birbirlerinden alışverişleri olacak. Bu alışveriş esasında bazı garip şeylerde bahsedilir hadîs-i şerîfte.

Bir keresinde anlatılmış ki Peygamber *sal-lallahu aleyhi ve sellem* hazretleri, birisi cennete hesabı görüldüğü zaman birisi, çok kritik bir noktaya gelmiş. Bir hak sahibi geliyor, o hakkını istiyor, eyvah tam cennete gidecekti gidemiyor artık. Çünkü hakkı isteyince elinde hiçbir şey kalmıyor, cehenneme gitmesi gerekiyor. Berikisi de o hakkı alıyor, cennete giderken bir köşkler görecek böyle tariflere sığmaz güzellikte.

Diyecek ki, Yâ Rabbi! Bu köşkler kimin?

Allah Teâlâ Hazretleri buyuracak ki, bu güzel köşkler, senin şu beğenip de hayranlık duyduğun, canının çektiği bu köşkler, insanları affedenlere. Yani suçu var, kabahati var, tamam haksızlığı yapmış ama affeden kimselere hazırlanmıştır. Yâ Rabbi! diyecek ben kardeşimi affetsem bana bunlardan var mı?

Var. Onun üzerine o alacağı haktan vazgeçecek. O alacağı hakkı o kardeşine verince, o sermayesiz zavallı da bir sermayesi olacak yani az da olsa, hadi o da cennete girecek. Allah Teâlâ Hazretleri de tut kardeşinin elinden diyecek. Böyle ikisi de el ele tutuşarak cennete girecekler. Affetmesi suretiyle yani, berikisi affettiğinden dolayı. Peygamber Efendimiz bu kıssayı anlatmış da buyurmuş ki:

“Ey insanlar! Allah'tan korkun ve aralarınızı düzeltin.”

Bak Allah Teâlâ bile iki müslümanın arasını nasıl düzeltiyor?

Birisine köşkü gösteriyor, ötekisine affettiriyor da ikisini de nasıl el ele tutuşturup cennete sokuyor?

Barıştırıyor yani. Birbirlerine husumetleri varken nasıl barıştırıyor?

Siz de müslümanların arasına hoş etmeye, ara bulmaya gayret edin diye böyle bir tavsiye ile bitirmiş efendimiz.

I. Cennette Aile Ve Ahiret Kardeşliği

إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ الْجَنَّةَ سَأَلَ عَنْ أَبِيهِ وَزَوْجَتِهِ
وَوَلَدِهِ فَيُقَالُ: إِنَّهُمْ لَمْ يَبْلُغُوا دَرَجَتَكَ وَعَمَلَكَ
فَيَقُولُ: يَا رَبِّ قَدْ عَمِلْتُ لِي وَلَهُمْ فَيُؤْمَرُ بِالْحَاقِهِمْ

بِهِ

İzâ dehalê'r-racülü'l-cennete, seele an ebeveyhi ve zevcetihi ve veledihî, fe yekûlü: Innehüm lem yeblüğü deraceteke ve ameleke, fe yekûlü: Yâ rabbi, kad amiltü lâ velehüm, fe yü'meru bi ilhâkihim bihi.

Bu hadîs-i şerîf de bir müjdeli hadîs-i şerîf-tir ki, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem yine cennet ehlini anlatıyor. Bir adam cennete girdiği zaman, ana babasını soracak, nerede benim anam babam?

Seviyordu ya, anasını babasını sevmez mi insan?

Nerede benim anam babam diye soracak. *Ve zevcetihi*, hanımını soracak, benim hanım nerede?

Badireler geçti, aradan hesap var, kitap var, cehennemden paçayı kurtardılar. İşte böyle cennete girdiler, girince soracak.

Benim anam babam nerede?

Benim karım nerede?

Benim çocuğum nerede?

Evladım nerede? diye soracak diyor Peygamber Efendimiz. Onlar bu soruları sor-ması üzerine denilecek ki;

Innehüm lem yeblüğû deraceteke ve ameleke. Onlar senin derecene ve senin ame-line ulaşamadılar ki, senin kadar çalışkan değildi, senin kadar namaz kılmadılar, senin kadar tesbih çekmediler, senin kadar hayr-u hasenat yapmadılar, bu mertebeleri bulamadılar. O zaman boyun bükecek, diyecek ki;

Yâ Rabbi! *Kad amiltü lî velehüm.* Ben çalıştım, kendim için de onlar için de çalıştım diyecek. Onun üzerine emrolunacak o zürriyetler, o ana babalar da onun derecesine ilhak olacak.

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ

*Ve'llezîne âmenû vettebe'athüm
zürriyyetühüm bi îmânin elhaknâ bihim
zürriyyetehüm ve mâ eletnâhüm min 'ame-
lihim min şey'in kullü-mriin bimâ kesebe
rahînün).* (Tûr Suresi 21. Ayet)

Âyet-i kerîmesinde de bu hakikat bildirili-
yor zaten. Allah Teâlâ Hazretleri ehl-i cennetin
sevdiği kimseleri, aşağıdakileri yukarıya çıkart-
mak suretiyle birbirlerine kavuşturacak. Allah
Teâlâ Hazretleri, böyle akrabaları, ana babayı,
evladı birbirinden ayırmayacak. Birisinin de-
recesi iyiye, ötekileri de onun yanına
çekecek. Kardeşler de böyle.

İmam Gazzâlî Hazretleri'nin Kitabü'l-
uhuvvet adlı bölümünde ihyasında zikredild-
iğine göre, iki insan birbiriyle ahiret kardeşi
olmuşsa, ahiret kardeşi işte bizim Anadolu'da
bir âdettir ki, ahiretlik derler hatta birbirl-
erine. Böyle bir kardeşliktir. Tasavvuf
kardeşliği de öyledir, tarikat kardeşliği de
öyledir. Bu kardeşlerin dereceleri farklı
olunca, Allah birisinin ötekisinin derecesini
çıkartacak diye İmam Gazzâlî Hazretleri bu
âyet-i kerîmenin izahında böyle bu kardeşlik
mevzunu anlatırken o hususta müjdeliyor zik-
rediyor. Demek ki Allah Teâlâ hazretleri

cennet ehlinin hiç gönüllerinde bir üzüntü bırakmayacak yani. Ya Rabbi ben o sevdiğimi de merak ediyorum, nerede kaldı, yanımda isterim gibi bir duygu, arzu gösterince Allah onların da onun derecesine çıkartacaklar.

الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ

el-ehillâü yevmeizin be'duhüm li be'din adüvvün ille'l-müttekîne. (Zuhruf Suresi 67. Ayet)

Başka insanlar hep birbirlerine düşman olacaklar ahirette. Ahirette ehl-i dünya var ya şu hani birbirlerine nezaketle güya nasılsınız efendim, hürmet ederim efendim, Allah ömürler versin efendim diyen herifler var ya birbirlerine dünya ehli. Ahirette hepsi birbirine düşman olacak.

Ille'l-müttekîne. Takva ehli insanların ve-faları devam edecek. Has kardeşlik, halis arkadaşlık onlar da olacak.

Allah Teâlâ Hazretleri bizi cennetine dahil eylesin. Böyle sevdiklerimizle, analarımızla, zevcelerimizle, evlatlarımızla beraber cennet ehlinen eylesin cümlemizi. Has, halis kardeşlerle beraber eylesin. Bizi onlardan

ayırmasın. Her ne kadar kusurluysak da, hatalıysak da onların derecesine bizleri çıkarsın.

m. Mescidde Oturmanın Sevabı

إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ كَانَ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَتْ
الصَّلَاةُ تَحْبِسُهُ وَالْمَلَائِكَةُ يُصَلُّونَ عَلَى أَحَدِكُمْ مَا
دَامَ فِي مَجْلِسِهِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ يَقُولُونَ: اللَّهُمَّ
ارْحَمْهُ اللَّهُمَّ تُبْ عَلَيْهِ مَا لَمْ يُؤْذِ فِيهِ مَا لَمْ يُحْدِثْ

فِيهِ

İzâ de hale ehadükümü'l-mescide, kâne fî salâtin mâ kâneti's-salâtü tehbisühû. Ve'l-melâiketü yüsallûne alâ ehadiküm mâ dame fî meclisihi'llezî sallâ fihî, yekûlûne: Allâhümme'rhamhü allâhümme tüb aleyhi. Mâ lem yü'zi fîhi, ve lem yühdis fîhi.

Bu hadîs-i şerîf ile dersimizi bitiriyoruz. Bu hadîs-i şerîf de sizinle ilgili. Hani şu soğuk günde şuraya diz çöküp oturduğunuzda Resûlullah Efendimizin şu mübarek hadîs-i şerîfini dinlediniz ya, onun müjdesi olarak geldi buraya. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Sizden biriniz, *İzâ dehale ehadükümü'l-mescide*. Mescide girdiği zaman, burası mescid işte, siz de girdiniz. Mescide girdiği zaman, *kâne fî salâtin mâ kâneti's-salâtü tehbisühû*, namaz sebebiyle o orada bulunduğu müddetçe namazda sayılır. Namazda sayılır. Namaz kılmasa bile, oturuyor bile olsa, namaz sebebiyle oraya geldiği için, orada bulunmasının sebebi namaz olduğu için namazda sayılır. Mescidde bulunduğu anda hep devamlı namaz kılıyor gibi sevap bakımından, ecir bakımından öyle olur.

Ve'l-melâiketü yüsallûne alâ ehadiküm mâ dame fî meclisihi'llezî sallâ fihî. Sizden biriniz namaz kıldığı şu oturma yerinde, oturduğu müddetçe diyor Peygamber Efendimiz, melekler ona dua eder. O günahsız Allah'ın mutî kulları, o hâlis kulları, o melekler, sizler bizler için, namaz ehli için, mescitte gelip namaz kılmış, oturmuş olan kimseler için dua etmektedir.

Nasıl dua ederler?

Yekûlûne: derler ki: *Allâhümme'rhamhü*. Yâ Rabbi! Buna rahmet eyle. Yâ Rabbi! Bu kuluna rahmet eyle. Bu namaz kılmış olan, burada oturmuş olan şu kuluna rahmet eyle. *Allâhümme tüb aleyhi*. Yâ Rabbi! Sen bu

kuluna tövbe nasip eyle. Sen buna teveccüh eyle. Sen bunun tövbesini kabul eyle. Hak yola çek, hak yola sabit kadem eyle diye hayır dua eder melekler. Meleklerin duası da kıymetli duadır yani. Öyle ağzı günahlı insanların duası gibi değildir. Allah Teâlâ Hazretleri'nin o güzel melekleri insana dua eder.

Onun için şu mescidlerin kadru kıymetini maddi ölçülerle izahın ifadesi mümkün değildir. Bizim şurada oturmanızın bize sağladığı manevi ecirleri, sevapları saymanın kıymeti yoktur. Biz tabi ayrıca burada hiçbir şey yapmadan, yani ben bunu okumamış olsaydım, siz de dinlemiyor olsaydınız, şurada oturuyor olsaydınız bile bu ecirler olacaktı. Bir de değil mi ki Resûlullah'ın hadîs-i şerîflerini dinlediniz. Değil mi ki ilim meclisi, şimdi buradan semaya kadar, arşa kadar burasını üstünü melekler kaplamış durumda. Hadîs-i şerîfler öyle bildiriyor.

Zikir meclislerinin, ilim meclislerinin üzerinde böyle melekler semalara kadar yığılırlar yani. Buranın güzelliğinden dolayı, yığılırlar göklere kadar. Çok büyük sevaplar, ecirler, ih-san eder. Ama hadîs-i şerîfin arkasındaki şeye de dikkat edelim. Orada kimseye eza

vermediği müddetçe, eza vermeyeceğiz kimseye. Oturduğu yerde kimseye eza vermediği müddetçe. *Mâ lem yû'zi fîhi*. Orada bir günah yapmadığı takdirde veyahut abdestini bozmadığı takdirde manasına, o takdirde. Yani abdestli olarak oturursa, başkasına eza cefa etmezse, günahlı bir şeyle meşgul olmadığı takdirde Melekler kendisine dua eder ve çok büyük manevi ihsanlara nail olur.

Allah Teâlâ Hazretlerimizi şu hadîs-i şerîflerde anlatılan manevî mükâfatlara cümleten nâil eylesin.

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

22.01.1983

Özelif Camii/ Ankara

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

